

SETKÁNÍ S KNIHOU

Spojenci z Normandie do Plzně

Tereza Marianová

Metodiku zpracovala:	Mgr. Petra Strnadlová, ZŠ Fryčovice
Konzultace:	Mgr. Martina Benedikovičová, ZŠ Fryčovice
Věková kategorie:	4. – 5. (popř. 6.) ročník
Zaměření (cíl, obsah) lekce:	konec 2. světové války, osvobození Plzně (potažmo ČR), mezigenerační vztahy, využití metod RWCT
Vyučovací předměty:	český jazyk, vlastivěda/dějepis, výtvarná výchova, tělesná výchova
Bibliografie:	MARIANOVÁ, Tereza. <i>Spojenci: z Normandie do Plzně</i> . Pikola. Praha: Euromedia Group, 2025. ISBN 978-80-284-0539-7.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Stručný obsah

Desetiletý František a jeho děda mají tajemství: americkou helmu, kterou klouček náhodou našel na půdě. Je rok 1984 a o některých věcech se nemluví. Třeba o tom, že Plzeň v roce 1945 osvobodili Američané. Dědeček Bohumil, pamětník květnových dní, se rozhodl, že je na čase říct Františkovi pravdu. A že má co vyprávět. Jaký byl konec války v západních Čechách? Byli v americké armádě indiáni a kovbojové? Proč děda tak miluje čokoládu? A proč o tom všem, hernajs, nesmíme vědět?

Neopakovatelná atmosféra prvních poválečných dní navždy zůstala ve vzpomínkách obyvatel jihozápadních Čech. Bohatě ilustrovaná kniha vypráví příběhy dvou kluků, jejichž dětství od sebe dělí desítky let a hromada dějepisů. Přesto k sobě mají velice blízko a díky příběhu se z nich stávají spojenci.

A co babička s dědou vyprávěli vám?

Marianová Tereza, *Spojenci z Normandie do Plzně*

O autorovi

Tereza Marianová se narodila roku 1993 v Plzni a vystudovala Fakultu designu a umění Ladislava Sutnara, ateliér Ilustrace a grafiky pod vedením MgA. Václava Šlajcha a akad. malířky Renáty Fučíkové. Studovala ARTS management na Vysoké škole ekonomické v Praze. Roku 2019 se stala členkou Klubu ilustrátorů.

Pro děti i zvědavé dospělé napsala a nakreslila autorské knihy *To jsem z toho jelen*, *Jak se koník ztratil*, *Velký příběh Velké pardubické*, *Květolelo*, *Keřolelo* a *Stromolelo*. *Jelen* a *Pardubická* byly zařazeny na prestižní seznam Nejlepší knihy dětem (2019, 2020). Za knihu *To jsem z toho jelen* získala uměleckou cenu Českomoravské myslivecké jednoty.

Věnuje se také malbě a pracuje jako grafický designér. Ve volném čase ráda jezdí na koni, renovuje nábytek a plave.

<https://www.terezamar.cz/o-mne/>

Předpokládaná délka práce s knihou – doporučuji vyčlenit 1 školní den (5 vyučovacích hodin) a pracovat s knihou v rámci projektového dne např. na Den osvobození.

EVOKACE

Vyplníme první pracovní list:

- Vysvětlíme žákům, že **nejprve budou vyplňovat první dva sloupce tabulky** – vím, chci vědět. Sdělíme jim, že pokud neví, nic se neděje, že budou mít prostor tabulku ještě v následujících minutách doplnit.
- Tabulka V – Ch – D: Co víme o roce 1945 a 1984? Co se dělo ve světě/u nás?
- Poté žákům ukážeme obrázky (viz příloha 1): stará helma, rádio, fotky z osvobození Plzně – do tabulky V – Ch – D ještě mohou dopsat (nově dopsané mohou odlišit jinou barvou).
- Přečteme žákům úryvek:

s. 14

... „Podívej, co jsem našel na půdě,” opakoval naléhavě. V ruce držel pytel a zvedal ho, jak nejvýš mohl. Zdálo se, že se děda trochu zarazil.

„Pytel od brambor. No a co je v něm?” řekl prostě.

„Je tam helma, dědo. Vojenská! Kde jsi ji našel? Ty jsi byl ve válce?” chrлил ze sebe klouček a vůbec nepochyboval, že s tím má děda co dělat. „A na tý helmě je indián. Ty jsi byl, dědo, voják? A oni s váma bojovali indiáni? A měli jste náčelníky? Když jste bojovali s Němcema? Ty jsi je, dědo, porazil? František nebyl k zastavení.

„Zpomal, Františku,” položil mu děda Bohumil ruku na rameno a ukázal na křeslo, „a tady si sedni.”

Jen co František dosedl do ušáku, už z pytle tahal nalezený poklad a strkal helmu dědovi pod nos. Ten si cídil brýle cípem košile a na helmu se ani nepodíval. Místo toho pozoroval svého vnoučka, jak mu obličej září obrovským očekáváním, tváře celé červené. Pak zalétl očima k hodinám, pak k oknu do zahrady a nakonec řekl:

„To je americká helma.”

„Dědo, jak to, že máš americkou helmu? Ty jsi byl v Americe? A proč je na ní indián?”

„V Americe jsem nebyl, Američané byli tady,” odpověděl děda.

„Kde tady? Tady u nás? A kdy tady byli? A byli všichni Američani kovbojové?” Otázky se vršily jedna na druhou jako komínek.

„Tady u nás v Plzni, dokonce i u nás doma. Přijeli osvobodit Plzeň, když končila válka. A jestli byli všichni kovbojové, to nevím, ale někteří určitě ano,” usmál se děda, ale hned se zase zatvářil přísně. Nechtěl prozradit víc, jenže se trochu zapomněl.

Klouček vykulil oči. „Ale dědo, nás přece osvobodil Sovětský svaz. Sou-družka učitelka nám to říkala. Že to byli hrdinové, že osvobodili celé Česko-slovensko a vyhnali fašisty, a že Američané zůstali v Německu, a proto sla-víme v květnu Den osvobození.“

„Pff, se Sovětským svazem na věčné časy a nikdy jinak,“ odfrkl si děda a zatvářil se kysele. „Osvobodili nás Američané, celý západ Čech. Jen se to teď nesmí říkat. A ty to taky nikde neříkej!“

„Proč se to nesmí říkat?“ A ty jsi s nima mluvil? A kde jsi vzal tu helmu?“

„Nesmí se to říkat, protože Rusové nemají Američany rádi. A chtějí, aby si všichni mysleli, že nás osvobodili úplně sami. Proto se dneska učíte rusky a proto ve škole říkáte paní učitelce soudružka.“ ...

- Je nějaká nová informace, kterou byste si nyní po přečtení ukázky mohli zapsat do tabulky? Žáci si zapíší do posledního sloupce tabulky – dozvěděl jsem se.
- Aktivita: Dvojice připraví krátké porovnání „život dědy Bohumila x život Fran-tiška“
- František našel americkou helmu. Zkus se zamyslet, co ta helma může **symbo-lizovat**, a doplň věty:
 Pro Františka je helma _____.
 Pro dědu je helma _____.
 Pro mě by takový předmět mohl být _____.

UVĚDOMĚNÍ

Seznámíme žáky s historickými fakty, propojíme s příběhem. Ukážeme nejprve mapu osvobozování (viz příloha 2), žáci zkusí přijít na to, co je demarkační linie. Poté pře-čteme žákům ukázku ze s. 33:

Hello Czechoslovakia, šestá kapitola

„Budeme muset začít tím, jak vůbec americká armáda přišla do Českoslo-venska,“ začal vyprávět děda. „Spojenci, v tomhle případě Američané, Bri-tové a Kanad'ani, se 6. června 1944 vylodili v Normandii a od té doby to za-čalo jít s nacistickým Německem z kopce. Němci prohrávali na západě jednu bitvu za druhou a Spojenci je tlačili zpátky do Říše. Z druhé strany postupo-vala Rudá armáda a chystala se zaútočit na Berlín. Na jaře 1945 jsme dou-fali, že už se válka blíží ke konci. Posledního dubna se nacistický vůdce Adolf Hitler zastřelil v berlínském bunkru. Zbývalo osvobodit poslední zemi v Ev-ropě – protektorát Čechy a Morava, bývalé Československo.“

„Jak americká a Rudá armáda postupovaly Evropou, jedni ze západu, druzí z východu, bylo potřeba určit nějaké místo, kde se zastaví, aby se mezi se-bou třeba nepomíchaly. Pro tenhle případ se na mapě kreslí čára, které se

říká demarkační linie, a tu nesmí ani jedna strana překročit. A tuhle čáru nakreslili právě podél československé hranice."

Žákům rozdáme JEEP COMICS (příloha 3) a zkusí k němu napsat příběh (stanovíme časový limit max. 15 minut). Ve dvojicích si příběh přečtou, vzájemně diskutují, zda se opravdu opírá o komiks. Mohou se spolu domluvit, který z čtených textů je lepší. Poté ve čtveřicích přečtou dva vybrané texty, na kterých se dohodli. Zase se dohodnou, který text je lepší. Pokračujeme do požadovaného počtu textů, které přečtou jejich autoři před celou třídou.

Žákům přečteme ukázkou k danému komiksu, aby věděli, jak příběh pokračuje.

s. 34-38

... „A kde se ještě bojovalo?"

„Leckde. Generál Eisenhower a sovětský generál Antonov se 1. května 1945 dohodli, že se demarkační linie posune dál na východ. Procházela pak Karlovými Vary, Plzní, Českými Budějovicemi a rakouským Lincem. Přes Šumavu a Český les začaly přecházet další americké divize a osvobozovaly česká města a vesnice. Němci sice dobrovolně vstupovali do amerického zajetí, protože se báli Ruské armády, ale bylo i dost těch, kteří bojovali až do konce. Hlavně esesáci byli nejhorší. ..."

...

„Poslední dny války jsme byli napnuti jak šponovky. Tatínek, který mluvil nejen výborně německy, ale také anglicky a trochu rusky, poslouchal ve dne v noci zahraniční rozhlas. Když generál Patton dostal rozkaz k postupu do vnitrozemí Československa a pomoc byla na cestě, lidé se začali bouřit. Ráno 5. května se rozpoutalo Pražské povstání. Plzeň nezůstala pozadu.

Tatínek nám zakázal vycházet z domu, ve městě bylo příliš nebezpečno. Nejen členové odboje, ale i obyčejní lidé vyšli do ulic a odzbrojovali či zajímali osamocené německé vojáky. Ti zase neváhali střílet po každém podezřelém člověku, a tak ten den přišlo o život mnoho obyvatel města.

Noc na 6. května jsme proseděli u rádia. V celé Plzni nikdo nespál, čekali jsme. Přijedou Američani, nebo ne?

...

„Po šesti letech pod vládou hákového kříže byla Plzeň opět svobodná! Vzduch jiskřil radostí. Bylo to, jako když po silné bouřce vyjdete ven a ve vzduchu je cítit elektřina.

A pak PRÁSK, PRÁSK! Přece jen ještě uhodilo: na věži kostela svatého Bartoloměje se usadili němečtí fanatici a přesně v deset hodin začali střílet do davu dole na náměstí. Lidé se v panice rozprchlí do nejbližších úkrytů, zato Američané byli hned v pohotovosti a začali věž ostřelovat z kulometu. Nejvíce mě udivil jejich klid. Několik kluků už stihlo v obdivu vylézt na tanky. Když

začala palba, Američané popadli zbraně, kluky poslali do krytu a celou záležitost za několik chvil vyřešili. Pár vojáků vyrazilo do katedrály a po krátkém boji na úzkých schodech věže nepřátele zajali. ..."

- Žáci ve skupině připraví plakát „Jak to při osvobození v ulicích vypadalo“, co si asi lidé říkali – kresba + 3 věty.

REFLEXE

- Žáci zkusí napsat dopis dědovi, ve kterém se zamyslí nad tím, co by mu chtěli říct, na co se ho ještě zeptat.
- Doplně do bublin (pracovní list pro žáky), proč se podle tebe nesmělo v roce 1984 mluvit o tom, že Plzeň osvobodili Američané – nutno s žáky prodiskutovat. Možná přechází epilog Ten, který nezapomíná ze s. 97-98.
- S žáky vytvoříme časovou osu, kterou doplníme obrázky.

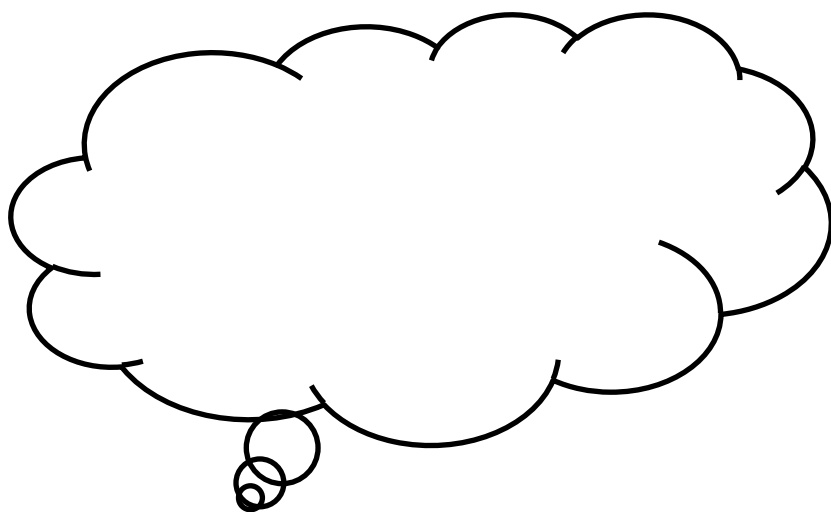
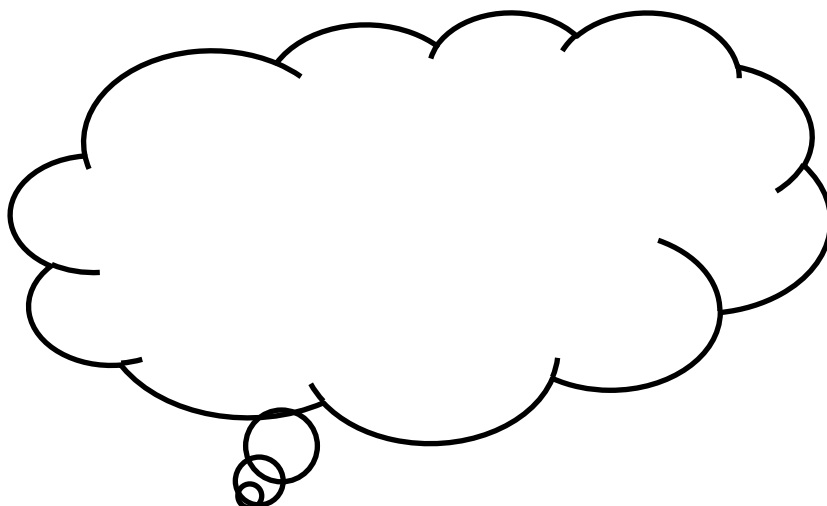
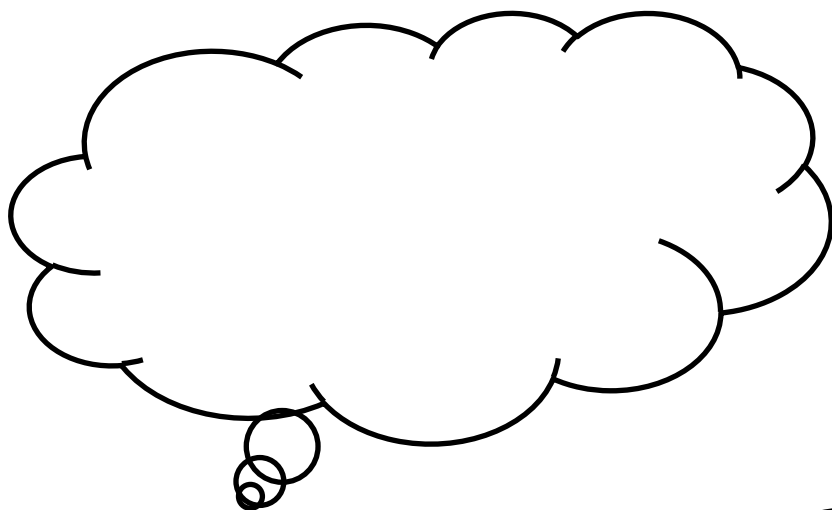
Nabídka dalších námětů pro práci s tématem:

- Role generála Pattona – žáci na internetu vyhledávají, kdo byl generál Patton a jakou měl na osvobozování zásluhu
- Výroba plakátu osvobození
- Ilustrace části příběhu
- Pozvat pamětníka (či někoho, kdo dané příběhy zná a mohl by vyprávět) či navštívit muzeum
- Přečtení ukázky – s. 9 (1984 první kapitola), kde se lehce píše o dané době, o tom, co dělaly děti, co sledovaly v televizi a s. 23 (Ve škole se nekadí) – po-vykládat s žáky nad navozenými tématy (kolik bylo v televizi programů, co bylo v obchodech k sehnání, popř. zahrát s nimi hru čára, skákat gumu apod.

Pracovní list pro žáky

	VÍM	CHCI VĚDĚT	DOZVĚDĚL/A JSEM SE
1945			
1984			

Proč se dle tvého názoru v roce 1984 nesmělo mluvit o tom, že Plzeň osvobodili Američané?

Příloha 1

VOJENSKÝ
HISTORICKÝ
ÚSTAV PRAHA

zdroj: <https://www.vhu.cz/exhibit/americka-prilba-m1-1945/>

zdroj: <https://cesky.radio.cz/hlasit-ihned-vyzvy-ceskoslovenskeho-rozhlasu-k-povalecne-repatriaci-8545345>

zdroj: <https://www.osvobozeni-plzne.cz/kapitola-1/>

Příloha 3

